

מכון מניטו

העמותה להנצחת מורשתו של הרב
יהודא לאון אשכנזי "מניטו" ז"ל

<http://Manitou.org.il>

הרב יהודא לאון אשכנזי "מניטו" זצ"ל

שיעור בנצח ישראל למהר"ל מפראג
פרק ל"ז, על נושא גוג ומגוג

שכתב: מלאכי לוי

malaji.levy@gmail.com

מניטו: טוב אז נתחיל מהתחלה.

תקופת ימות המשיח

בזמן מלך המשיח שיגלה במהרה בימינו קודם מלכותו יהיו מלחמות גוג ומגוג.

פה צריך לציין, בזמן מלך המשיח שיגלה במהרה בימינו קודם מלכותו, זאת אומרת בזמן מלך המשיח - קודם שיתגלה מלכותו. כן, ואני חושב שפה יש איזה רמז לתקופה של ימות המשיח, שמתחילה במשיח בן יוסף, ומסתיימת בהתגלות מלכותו של משיח בן דוד. כן. אז זה לפי סדר הגמרא. יש כמה מקורות בגמרא בסנהדרין ובגמרא ברכות שאחרי, באחרית הימים אחרי זמן הגאולה האחרונה, זאת אומרת של אחרית הימים, יש מלחמת גוג ומגוג ואח"כ התגלות של המשיח. ראינו כבר את זה בגמרא אולי. יש פה גמרא ברכות? אז יש סדר מפורט של כל המאורעות בסוף פרק ראשון².

---

1 הפרק במלואו מובא בסוף השיחה.

2 ברכות יג.

”אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו אל תזכרו ראשונות זה שעבוד מלכויות ” זאת אומרת סוף שיעבוד מלכויות, הגאולה האחרונה ההתחלה של ימות המשיח, לפי ההגדרה שיש כבר בהתחלה של הסוגיה, כן. ימות המשיח **”זכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח”**. אז שיעבוד מלכויות זה הסימן של משיח בן יוסף.

”וקדמוניות אל תתבוננו זו יציאת מצרים, הנני עושה חדשה עתה תצמח תני רב יוסף זו מלחמת גוג ומגוג”. זאת אומרת אחרי שיעבוד מלכויות- הגאולה האחרונה, לפי ההגדרות שלנו זה התחלת תקופה של משיח בן יוסף, תהיה מלחמת גוג ומגוג. טוב, זה דף י”ג. הסוגיה האחרונה של הפרק הראשון.

מלחמת גוג ומגוג כבר הייתה?

נגענו כבר לעניין הזה של גוג ומגוג יש מחלוקת בין החכמים, עכשיו, אם כבר או כולה או רובה כבר מתקיימת, התקיימה, זה כבר עבר או לגמרי לא. יש איזה מחלוקת. לאלו שאומרים שזה כבר עבר אז מסבירים שזה התחיל במלחמת העולם הראשונה. ושזה הסתיים אם ירצה ה' במלחמת יום הכיפורים. כן, במלחמת יוה”כ. לאלו שאומרים... ובפרט הרב כשר, יש לו ספר מיוחד על זה. מכירים את הספר הזה?

קהל: קול התור?

מניטו: לא, ספר אחר. מלחמת יוה”כ. ספר שהכותרת שלו היא ככה. לא, לא ראייתם? ואלו שאומרים שזה עוד לא התקיים. טוב אנחנו מחכים.

קהל: שאלה לא ברורה

מניטו: נצח ישראל זה תשעה באב. כל הספר זה שייך לתשעה באב. טוב זהו, זה היה.

הכרחיות מלחמת גוג ומגוג, בדרך פרט וכלל

אז, הוא רוצה להסביר את זה מה, למה מלחמת גוג ומגוג זה עניין הכרחי. אז לפי הנושאים האלו, כל עניין הכרחי הוא שייך לתהליכים ההכרחיים של ההיסטוריה של העולם. כמו שזה הכרחי שתהיה סוף הגלות, ביאת המשיח, כמו כן זה הכרחי שתהיה מלחמת גוג ומגוג. אבל באיזה מימדים? זה לפי הזכות. זה נושא שאנחנו רגילים לו, כן. איך יקרה במציאות לא יודעים מלכתחילה בגלל שזה תלוי במציאות.

המקור של ההסבר הזה הוא ברמב”ם עצמו בהלכות מלכים. הרמב”ם. הוא מסביר שכל הנביאים ניבאו, נתנו לנו נבואות של מאורעות של אחרית הימים אבל רק בדרך כלל, הפרטים אי אפשר לדעת. אז אפשר לקשור את ההסבר הזה, למה שאומר הרמב”ם, מכיוון שתוכן הפרטים זה תלוי לפי הזכות, לפי המצב של הדור, כן, ואנחנו כבר יודעים שכבר, שהמושג הזה של זכות הדור זה לא דווקא של דור היהודים, של עם ישראל זה הדור כולו, של כל מיני אנשים. אז יתכן שהמאורע הזה מתגלה בעולם באופן לא כל כך חמור באופן לא כל כך תקיף נאמר, ויתכן שזהו יהיה חורבן העולם. זהו ההבדל אבל הכול לפי, זה תלוי לפי הזכות.

קהל: יש לי שאלה, באיכה רבה כתוב שחורבן בית המקדש זה כי אמרו דברים עם הפה שלא ראו עם העין. (שאלה לא ברורה על נביאי שקר)

מניטו: מי אמר את זה?

קהל: באיכה רבתי, איכה רבה.

מניטו: אה איכה רבתי. כך אומרים. כן.

קהל: איכה רבתי. זה המשמעות, ז"א כאילו שאומרים דברים זה נביאי שקר. דברים שבעצם...

מניטו: אני לא זוכר את המקור, צריך לראות את הקונטקסט של המקור, על איזה פסוק זה..

קהל: זה על איכה, זה שנחרב בית המקדש...

מניטו: על איזה פסוק? אפשר לראות את זה מיד, אולי בסוף השיעור.

קהל: יש לי פה איכה. אבל זה לא איכה רבה. איכה רבה זה זה?...

מניטו: זה מדרש רבה א'.

קהל: כן, אבל זה איכה?

מניטו: איכה רבה זה אותו דבר.

קהל: אבל לא מצאתי את זה פה.

מניטו: צריך לחפש את זה. לא מצאת את המקור?

קהל: לא. דווקא... (לא ברור) אמרו דברים עם הפה ולא..

מניטו: טוב צריך לראות את הקונטקסט, על איזה פסוק הוא מסביר את זה. טוב. מכל מקום זה נושא אחר. זאת אומרת אף על פי שאנחנו יודעים על מפי הנבואה שבאחרית הימים יהיו כך וכך מאורעות. הפרטים של המאורעות האלו אפילו הנביאים עצמן לא אמרו מכיוון שלא ראו "עין לא ראתה אלוקים זולתך סלה" כן, אני מוסיף את זה מכיוון שיש מבנה של ההיסטוריה בדברים הכרחיים אבל תוכן המאורע זה תלוי לפי הזכות.

מאורעות היסטוריים והתגלותם בפרטים

למשל, בחיי האבות יש השורשים של כל המועדים, למשל, אנחנו יודעים שכשהמלאכים באו אצל אברהם ושרה, אז זה היה פסח, כן, אז חגגו את הפסח, איך חגגו את הפסח? לפי המצב של הדור וזה השורש של הפסח דמצרים כן, אז למה פסח דמצרים הוא דווקא כמות שהוא? מכיוון שהמאורעות נתגלו ככה באותו זמן אבל פסח של האבות, פסח של מצרים, פסח של ימות המשיח זה אותו פסח. התוכן, אי אפשר להינבא, כן. שבאותו מועד יהיה מועד של פסח זה אנחנו למדנו מפי התורה ע"י הנבואה. אבל הלכות פסח זה לא דרך הנבואה. זה החוכמה חכמי ישראל, שלפי הפלפול שלהם נותנים את ההלכה האמיתית, לפי המציאות של המאורעות בדור ההוא.

למשל חנוכה, חנוכה זה שלנו החנוכה של החשמונאים. בית דין של החשמונאים לא מפי הנבואה אלא מפי חכמת ההלכה נתנו את הפרטים של ה... מכיוון שהפרטים של מאורע נתגלו במציאות על ידי זכות הדור. ולכן ההלכה לא באה דרך הנבואה. זה עניין מקביל.

קהל: מה המשמעות ... (לא ברור)

מניטו: למשל כמו שלמדנו גבי חנוכה. מאדם הראשון הייתה חנוכה. מה הייתה המשמעות של חנוכה? חג האורים, חנוכה האור בעולם. כן. פסח זה חנוכה האביב בעולם. הגאולה של החיים. אבל עד יציאת מצרים אותו מאורע לא מצא, אותו מועד לא מצא את המאורע ההיסטורי שלו בהיסטוריה של בני אדם, בהיסטוריה האנושית כמו חנוכה, עד ימי החשמונאים המאורע לא התגלה. אז הבית דין של החשמונאים קבע, עכשיו זהו המאורע השייך לחנוכה, כמו ביציאת מצרים. זה עומק פשט הפסוק גבי פסח: "ושמרתם את המצות"³, "על מצות ומרורים יאכלהו"⁴ מלכתחילה, מה זה מצות? זה היה ידוע, ושמרתם את המצות. כן. זאת אומרת- באותו מועד היו אוכלים מצות. כן. אבל המשמעות של המצה תהיה מכאן ואילך יציאת מצרים. המשמעות של המצה הייתה יכולה להיות אותה מצה ששרה הכינה למלאכים בלידתו של יצחק. יש קשר עמוק בין כל המשמעויות האלו של אותו חג. כי לידת יצחק זה כבר רמז לגאולה וכן הלאה. טוב.

אז גבי המאורעות של אחרית הימים, אני חושב שיש פה חכמה מדויקת של הרמב"ם. כן. אי אפשר אפילו לנבא את התוכן של הפרטים של ה... המאורע עצמו כן. המשיח יבוא זה ברור. איך? באיזה נסיבות? זה איך אומרים במדרש? טוב, המשמעות זה רק הקב"ה יודע, כן, זה שייך לו. אי אפשר לדעת אפילו הנביאים, כן, מכיוון שזה תלוי בזכות. זה החלק של הבחירה שיש מצד הבריאה. ולכן אי אפשר לנבא.

ידיעה, תשובה ובחירה

קהל: זה ידוע לקב"ה אבל לנו אסור שייוודע, כדי שהבחירה בכל זאת תישאר.. זה ידוע...

מניטו: לא, זה ידוע אצל הקב"ה, כמו שקב"ה יודע את כל העתיד. כן, אבל הצורה שהוא יודע, אי אפשר לנו לדעת. זה לא דווקא אסור זה אי אפשר, אי אפשר לדעת, מכיוון שהצורה שקב"ה יודע את העתיד זה לא שייך לתפיסה שלנו. אני רוצה להסביר את זה כדי לתת תשובה יותר מדויקת לשאלה שלך. זה עניין של... למדנו את זה פעם, בקשר לעניין של התשובה, כן⁵.

מראש השנה עד יוה"כ זה עשרת ימי תשובה. אבל אנחנו יודעים שראש השנה הוא יום הדין. אז היה צריך לשים את עשרת ימי תשובה לפני ראש השנה, לא אחרי יום הדין, כן. זאת אומרת- יש לי תיק להביא לפני בית דין, אני צריך לתקן את התיק לפני יום המשפט, לא אחרי יום המשפט. אתם מבינים את ה...מבינים את ה... ולכן יש מין איזה סתירה בין ההגדרה של יום הדין, היום יודע, לשנה הבאה כולה, ובין האפשרות של התשובה. נכתב הדין, ובכל זאת אתה יכול לשנות, אחרי הדין. מבינים את הקושי שיש בזה. טוב.

3 שמות י"ב י"ז

4 במדבר ט' י"א

5 הרב מצייר משהו על הלוח.

לכן, אפשר להבין את העניין ככה. אם אני מצייר ככה את העבר ואת העתיד. לא רק כל יום, כל ראש השנה, אלא כל יום, כל רגע, העתיד הוא התוצאה ההכרחית, מהעבר, שעבר עלי. כן. מה שעשיתי בעבר זה נותן את הדין של מה יהיה לי, כן. ואני נמצא פה, בהווה. אם אין בחירה אז העתיד הוא מוכרח, הכרחי איך אומרים את זה, כתוצאה הכרחית מהעבר. זה ברור. וזה הקשר שיש בין המושג זיכרון למושג דין. הלשון המקראי אומר יום זיכרון, לשון חז"ל זה יום הדין, אבל זה אותו דבר כיוון שהזיכרון עצמו הוא מידת הדין בשביל העתיד. הזיכרון הוא שדן אותי. ולכן יום הזיכרון זה יום הדין. פה זה לשון המקרא, פה זה לשון חז"ל. אבל מכיוון שפה יש לי את הבחירה, אז אני יכול לשנות מה? את העבר עם התשובה, וממילא העתיד משתנה. ולכן בכל רגע ורגע הקב"ה יודע את העתיד ובכל זאת אני יכול לשנות את העתיד, ובכל זאת יש לי בחירה. תפסתם את ההסבר? ולכן ברור שהקב"ה מבחינה נצחית תמידית, כן, יודע את העתיד, אבל העתיד שהוא יודע- הוא תלוי בכל רגע ורגע לכמות של התשובה שלי, לאיכות, נאמר. לאיכות, לאופי, של התשובה שלי. וזה לא סותר. הידיעה שלו היא נצחית והבחירה היא אמיתית. ומכיוון שכך, כן, הנביאים יכולים להינבא למאורעות של אחרית הימים בלי לדעת, כיוון שאי אפשר לדעת, לא רק שזה אסור. הקב"ה יודע אבל אנחנו לא יכולים לדעת מכיוון שכל רגע ורגע תוכן המאורעות עלולים להשתנות דרך התשובה.

וזה שייך למחלוקת, שיש פרק שלם על זה. למחלוקת שיש בגמרא⁶ בין רבי אליעזר ורבי יהושע האם הגאולה תלויה בתשובה או לא. אתם זוכרים את הדבר הזה, זו מחלוקת ארוכה מאד. וסוף סוף זה רבי יהודה, אהה זה רבי יהושע, שתק. ר' יהושע שאומר צריך תשובה. רבי אליעזר שאומר אפילו חיים. אני מצטט ככה. בסדר, אולי זה הפוך, אלו ואלו דברי אלוקים חיים. העניין הוא ככה, שוב פעם ההסבר הוא פשוט מאד זה שייך לעניין של משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. אם יש הזכות של התשובה אז הגאולה תבוא במהרה בימינו אם אין זכות של התשובה היא תבוא מכל מקום אבל בעתה, זה ההבדל, כן. ולכן אנחנו רואים את זה, שמה שצריך להסביר, זה מה שעושה המהר"ל, זה הצד ההכרחי של המאורע, איך זה יתגלה, אי אפשר לדעת. זה עוזר לנו ללחום נגד המנטאליות של גורליות, פתליות. מכיוון שאנחנו יודעים שזה יהיה מכל מקום, מה איכפת לתורה ומצוות וזכויות. אז זה צורת המאורע.

קהל: אין דוד חטא אלא ללמד תשובה, ואין דוד המדבר חטאו בעגל אלא ללמד תשובה. זאת אומרת שכל הקיום שלהם כל ה.. מראש ידעו שהם יחטאו, ויחזרו בתשובה. גם הבחירה שלהם לחזור בתשובה היא ידועה.

מניטו: זה לא, זה לא. לא לא לא, אני לא חושב שאפשר לומר ככה. זאת אומרת, מה אומר הפסוק "אם תשוב ישראל אלי תשוב" אם תשוב אלי תשוב, יש גם תנאי ובשורה, אם תשוב התשובה היא אמיתית, בתנאי שאלי תשוב, אבל זה גם בשורה, אם תשוב אז אני מבשר- אלי תשוב. אבל מכל מקום זה אם. פה יש מקור בגמרא⁷ הכול בידי שמים חוץ מיראת שמים, ועניין התשובה שייך גם כן ליראת שמים. זאת אומרת הקב"ה החליט את הכול חוץ מאת הבחירה להיות צדיק או רשע, כן,

---

6 סנהדרין צ"ז: "ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב".

אבל יש הסבר לפי תורת הרב קוק, במישור של הקדושה הטבעית. מכיוון שבחר בנו יש סיבות, מכיוון שבחר בנו הוא יודע שבזהות שלנו יש בהכרח את המימד הזה שסוף סוף יעשו תשובה אתם מבינים את ה... .

זה קשור קצת למה שלמדנו גבי התשובה, לשיטה של הרמב"ם. הרמב"ם הוא לא מונה את המצווה של התשובה במניין של תרי"ג מצוות מדאורייתא. מכיוון שזה בטוח, כן, מכיוון שזה תכונה טבעית של הצדיק ולכן לא צריך לומר שהקב"ה יודע אם אני היהודי, אני מתכוון כן, עמ"י יעשה תשובה או לא יעשה תשובה, הוא יודע שאין בחירה בזה הוא יודע שסוף סוף יעשה תשובה מכיוון שהוא ישראל, לכן בחר בנו, כן.

קהל: סגוליותנו היא לעשות תשובה.

מניטו: ברור, זהו, זה הוא יודע, אבל בשאלה של אסתר היא רצתה לומר שהוא יודע מתי בדיוק, זה לא.

רצון האדם ורצון האלוקים

קהל: איך זה, איך מסבירים את רצון האלוקים ורצון האדם, זאת אומרת מצד אחד רצון האדם הרצון לקבל, הרצון להשפיע, פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. אם באמת הידיעה של הקב"ה אז גם הרצון הרי, הוא על מישור אחר. איך האדם יכול לשעות את רצון הבורא. זאת אומרת איך הוא יבוא מהרצון שלו הפרטי לזכות בזכות הזה. בעצם לעשות את רצון האלוהים.

מניטו: לא, מכיוון שיש לו בחירה, מכיוון שיש לו בחירה. זאת אומרת...

קהל: אתה מבין את השאלה שלי?

מניטו: כן כן, התוצאה של הצמצום, זה לצמצם מנפש הבריאה את הידיעה הקודמת של רצון הבורא, להיות משפיע. אז, אבל בכל זאת יש רשימו של זה, יש רושם של זה, אז יש התוקף של היצר הרע. מצד הבריאה הרצון של יצר הרע זה רצון לקבל. התוקף הזה מכסה על הזיכרון של זכרו תורת משה עבדי וכן הלאה, אבל הבחירה היא לבחור לחזור לשורש לחזור למקור.

קהל: החרות האמיתית היא חרות שנותנת לך להיות קרוב לקב"ה.

מניטו: אל תיקרי חרות על הלוחות אלא חירות⁸. החירות האמיתי זה להיות אני האמתי. אז להיות אני האמיתי, זה להיות איך שרצה הבורא לברוא אותי. כן. ולכן עשה רצונך כרצונו, כן. ומה שאנחנו מבקשים מהקב"ה זה להסיר את המכשולים, יהי רצון מלפניך שהרצון הזה שתהיה...

קהל: יקוים בנו.

מניטו: זהו זהו. להסיר את המכשולים.

סייעתא דשמיא

זה קשור מאוד גם למושג החשוב של סייעתא דשמיא. כי זה יסוד הזכות, לזכות⁹ במה? בסייעתא דשמיא. כן. לזכות⁹ ב... מכיוון שאני לא בראתי את עולמי, במה אני זוכה בעולם ש... בעולם בשלמותו, בעולם שהקב"ה רצה בו, כן, אבל אני לא המצאתי, אני לא יכול להמציא את העולם שבו מדובר, את העולם ההוא, לא רציתי לומר את העולם הזה, כן, את העולם ההוא. אבל במה אני יכול לזכות? בסייעתא דשמיא, זאת אומרת עזר נגד היצירה.

קהל: שעשני כרצונו...

מניטו: נכון נכון. למשל לכן היא העזר. כן. ושורש הצד הנוקבא כמו שלמדנו זה האין, ושורש של הזכר זה היש, כן. והפסוק אומר בפירוש¹⁰ מאין יבוא עזרי. טוב, אז העניין הוא.

קהל: אז בעצם.. לשאול אותך...

המאורע בצורה ובמציאות

מניטו: רגע רגע, לפני אני אשכח, יש עוד סיבה אחרת, מכיוון שלכל נשמה ונשמה יש כל המדרגות של התיקון, כן, אז, זה קשור לעניין של תורת הגלגולים. אז הנביא יכול להינבא את צורת המאורע, לא התוכן מכיוון שמדרגת התיקון זה תלוי לפי הדור. זאת אומרת, זה רק במשמעות של למעלה מהשכל. זה אותו העניין אבל במציאות זה עניינים שונים לגמרי. מבינים את ההסבר, כן?

למשל, אני רוצה למצוא משל כדי לחדד את העניין. למשל ניקח את המושג הטוב, המושג של הטוב. אם אתה מקיים תורה ומצוות, שזה התורה של התיקון של הנפש שלך אז יהיה לך טוב. אבל מה זה הטוב? הנביא יכול לומר לי סוף סוף אתה מקבל טוב. אבל תוכן הטוב זה תלוי באיזה מדרגה של תיקון נשמה אני. אם אני ילדוטי טוב זה סוכריות. אם אני מבוגר טוב זה חכמה. אם אני יותר מבוגר זה יותר טוב. אבל מה זה בתוכן הנביא לא יכול לומר לי. זה תלוי בך. כן, אבל טוב, כן, הוא יכול לומר. לכן זה קרוב לנושא שלנו. מלחמת גוג ומגוג זה הכרחי. מה יהיה בתוכן, בתוך זה, זה לא יודעים, זה תלוי בכם. זהו. זה צורת העניין.

קהל: ... זה תהליך של גוג ומגוג.

מניטו: נכון, הבאתי.. לא זוכר אם היית פה, יש שתי דעות. או זה כבר עבר, או הרוב נאמר, מהתחלת מלחמת העולם הראשונה עד מלחמת יום הכיפורים. או זה עוד לא התחיל. זה עניין, טוב.

קהל: ... על הדברים האלה. אנחנו מרגישים ככה באוויר.

---

9 ז' בפתח

9⁹ ז' בפתח

10 תהילים קכ"א א'

מניטו: לא, העניין הוא שיהיו עוד מלחמות או לא, זה עניין של מלחמות. כן, ויתכן מאד לפי מה שאני למדתי בכל הסתרי תורה האלו, יתכן מאד אבל אני באמת מבקש לא לפרסם את זה, יתכן מאד שבעוד כמה זמן, כמה חודשים, שנה, שנה וחצי, פחות יותר, תהיה מלחמה נוראה על ירושלים. כן, יתכן מאד, ויתכן שלא, שלגמרי לא, לא יודעים. זאת אומרת יש אפשרות מדויקת ויש גם כן את ההפך. מדויקת זה האפשרות, זה תלוי לפי הזכות. זהו. וטוב, נראה איך הכול יתרחש. טוב זה העניין זה תלוי...אה רצית.

רצון הבורא, רצון האדם, ומעשי האדם

קהל: אז רציתי באמת לשאול. אם זה באמת כך שיש צמצום, אז לכן כל אדם בעל בחירות, זה באמת כמו רצון הבורא זאת אומרת, הוא לא יכול להגיד: אני לא יודע את רצון הבורא, אני עושה את מה שאני רוצה, הוא צריך לנסות להבין מה רצון הבורא ב..

מניטו: אבל, לכן צריך הלכה, כי זה נושא עדין מאד. מכל מקום, ופה יש השיטה של הפרי צדיק שהיא חזקה מאד. כשנפש מישראל עושה מה שרוצה, טוב או רע זה רצון הבורא. כן. אבל איך להבין את זה, זה קשה. ולכן אנחנו...

קהל: מה זאת אומרת ש...

מניטו: לא לא, אני רוצה לסביר את העניין. זאת אומרת שנפש מישראל, אלוקי נשמה שנתת בי טהורה. בשורש היא רוצת את הטוב, היא רוצה את רצון הבורא, כן. אז, אם היא, הכוונה שלה הייתה לעשות את הטוב אבל אני לא יודע מה זה טוב חסר את העניין של ההלכה, חכמת ההלכה.

זוכרים את הסוגיה בברכות¹¹ למדנו את זה פעם, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר רע. אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה. היה חסר, חסר לו את החכמה המדויקת מה זה טוב ומה זה רע. הוא רצה לעשות את הטוב, כן, מכיוון ששורש נפשו היא טהורה אבל נכשל, נכשל. בדיעבד עשה מעשה רע. אבל בכל זאת זה רצון הבורא שעשה. ולכן, והוא אומר בפירוש, בספר קטן שנקרא צדקת הצדיק, הרב פרי הצדיק. הוא אומר בפירוש, אפילו החטאים שעושים ישראל זה רצון הבורא, זה עניין טוב. לא יודעים איך, אבל, כן, זה כבר למעלה משכל הרגיל, כן.

ולפני הלידה, יש לנו, לא סליחה לפני הפקידה, למשל לפני החתונה יש לנו תפילה מהרמב"ן, ובנוסח של התפילה יש דבר ממש נפלא, מפתיע ונפלא, כל התפקידים צריכים להיעשות בעולם, אז אנחנו מתפללים שהנשמה שתבוא בתינוק הזה, בילד הזה, תהיה נשמה שתפקידה יהיה טוב ולא רע. אבל מכל מקום, הוא תפקיד. מבינים את ה..

קהל: אבל מה שהוא אומר זה כשהכוונה היא לעשות דבר טוב ובדיעבד מתברר שזה דבר רע אבל אם מתכוונים לעשות רע מהתחלה, אז למדנו שלנשמה היהודית, דווקא לנשמה היהודית יש את הבחירה הכי רחבה.

מניטו: אה ברור, ברור. להיות צדיק גמור או להיות רשע גמור. ברור ברור. אבל זה עניין של העוון במזיד, כן, הבחירה בידו. אבל בכל זאת יש תקווה דרך התשובה, שאותו עוון יהיה זכות גדול לאחר התשובה. אז למפרע זה מתגלה שזה היה רצון ה'. כן.

הכרח וזכות, כלל ופרט, בנבואה

קהל: בנושא הנבואה. יש ככה, יש כמה מרכיבים יש קודם כל הידיעה, הנביא יודע חשבון העיתים של ה'. שבתאריך זה קורה דבר, בפסח יש גאולה, ובפסח שני... באלף הזה יש אילו ואילו מאורעות. זאת אומרת... הדבר השני שהוא יודע זה עניין הבחירה שאם תעשה כך יהיה טוב. יש אלמנט שלישי שהמאורע התחולל, התאריך קיים, ויש אנשים שלא רואים את ההתרחשות, ויש אנשים שכן רואים אותה. זה גם שייך לעניין הנבואה או שזה תורה, חכמה אחרת.

מניטו: זה גם שייך ל... זאת אומרת, שיהיו כאלו וכאלו זה הנביא אמר כבר, בספר דניאל הרבה הנביא מסביר, אבל גם בישעיהו, זאת אומרת שיתרחשו המאורעות אלה יראו לא יראו, אבל מי הם שיראו ומי הם שלא יראו זה הנביא לא יודע. זאת אומרת, ב(?) של המאורע יש צד הכרחי שמגלה את זה חלק יראה וחלק לא יראה.

קהל: והראייה הזאת זה ראייה של נביא.

מניטו: של נביא, שכך צריך להיות. שחלק יהיה ככה וחלק יהיה ככה.

קהל: ושזה כך קורה.

מניטו: שזה כך קורה. והחכמים מסבירים לנו למה זה הכרחי, כן. אני ייקח את הדוגמא של מלחמת גוג ומגוג מיד. אבל מי יהיה, מי יהיה שרואה ולא רואה, הבחירה היא בכל נפש ונפש. אפילו נפש שהגורל שלה הייתה שלא תראה היא יכולה לראות בזכות התשובה. כן. זהו.

למשל פה אנחנו נמצאים.. זה כבר שנים שאני מסביר את זה לכל התיירים שבאים דווקא בקיץ, נמצאים במצב של אצבע אלוקים היא, חמישית העם, נתפזז.. איך אומרים, נתפזזנו ביד ה', זה חמישה חלקים והתשובה היא באצבע אלוקים כן, זה אחד מחמש. אז יש פסוק בזה מזרה ישראל יקבצנו¹² אבל באצבע, מזרה ביד, אז, אם כן יש איזה חוק ככה, כן, גלות גאולה זה מתפקד ככה. אם אני מוותר על הבחירה שלי, אם עמ"י לא מוותר על הבחירה שלו החוק הזה יכול להשתנות בדרגות אחרות. כן. אבל אם מותרים כל הבחירה, מתייאשים מהחוסר אמונה, כן, אז זה מתפקד ככה. אבל מי יהיה פה מי לא יהיה פה אף אחד לא יודע מלכתחילה אפילו הנביא. אבל אנחנו רואים. כנראה שנמצאים הארץ כאלה שלא צריכים להיות אבל זה ראייה, איך אומרים זה.. אחיזת עיניים זה לא מדויק, זה... (מילה בצרפתית) אחיזת עיניים יש צד שלילי. אחיזת עיניים זה כבר אשליה. לא, דווקא אשליה לא רציתי לומר. זה דווקא מבט ראשון, איך אומרים את זה, זה שטחי, מבט שטחי, כן. וכנראה בחוץ לארץ יש הרבה נפשות שהם צריכים להיות פה. זה רק מראית עין. נכון מאוד. זה רק מראית עין.

אבל מכל מקום יש בחירה מוחלטת בהתחלת התהליך, במרוצת התפתחות הדברים - הצד של הבחירה הוא יותר ויותר מצומצם. ומגיעים לאיזה נקודה שאין שום בחירה. ולכן כל זה תלוי מה עשו בשלבים שבחירה הייתה גדולה, הבחירה הייתה גדולה. ולכן, איך אומרים את זה, המאורעות עצמם בצורה הפורמאלית שלהם הנביא רואה את זה, התוכן העניינים בפרטים הוא לא

רואה את זה, והרמב"ם הסביר את בהלכות מלכים באופן ברור מאד. זה חכמה פשוטה, כן. שכל פשוט. הייתה עוד שאלה..

ראייתנו את התממשות הנבואה במציאות

קהל: אני רוצה לחזור לשאלה של נדיה(?) , אז בדור שלנו מי שרואה את המאורעות, אלו שרואים עם עיניים פתוחות, זה שייך לנבואה?

מניטו: לא השאלה הייתה הנביא ידע את זה מראש.

קהל: כן, אבל אני חושבת שהשאלה הייתה גם...

מניטו: אה כן כן, הראיה הזו היא מחוש ה.. ברור, ברור זה חוש הנבואה. ברור, ברור. ואני מהניסיון שלי הבנתי את זה יש הרבה הרבה אנשים בארץ אפילו שייכים למרכז הרב, או לאותו עולם, שמאמינים בזה אבל לא רואים ובכל זאת לא רואים, מאמינים אבל לא רואים. יודעים שזה האמת אבל לא רואים. זה באמת חסר משהו שהוא מסוג ה.. חוש הנבואה. זה מתחיל מי מבין מדרש מי לא מבין מדרש. זה מקביל. הנשמות שמבינים את המדרש הם שייכים לאותו חוש של נבואה, אלו שלא מבינים את המדרש זה עבדות (אבוד?) כן. מבינים את ה..

קהל: אגדה ומדרש זה אותו דבר?

מניטו: כן כן. אגדה והלכה. זאת אומרת יש באבות דרבי נתן¹³, כן, אם אתה לא למדת הלכה אז אתה לא יודע מה זה חכמה אם אה לא למדת אגדה אז אתה לא יודע מי הוא שאמר והיה העולם. זהו זה הביטוי, כן, מי שאמר והיה העולם, ולכן מי שמתקשה לתפוס את הדברים של המדרש, האגדות, זה אותו עניין, אז הוא לא רואה את ה... הוא לא רואה, אפילו שהוא מאמין, כיוון שיש מצווה להאמין, יש חובה להאמין אז הוא מאמין, אבל הוא לא רואה במה שהוא מאמין. ומי שרואה יש שמחה, מי שלא רואה אין שמחה, זה העצבות, כן, זה ההבדל. אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה¹⁴.

קהל: ... באוניברסיטה...

מניטו: אפילו בישיבות, לדאבוננו.

קהל: בישיבות זה יותר... אבל באוניברסיטה יש איסור גמור, יש איסור. אז יותר, ממש.

מניטו: אני זוכר כשפגשתי את האשכנזים הראשונים שהכרתי הם היו מהאטלס, כן... אני לא רוצה לנקוב בשמות, כן. אז ההתחלה של הדיאלוג בינינו זה היה ממש משהו נפלא. אז הייתה דרך אגב איזה אגדה של חכמי אוסטרליה. מכיוון שאנחנו באנו, פגשנו את האשכנזים ואמרנו אהה אצלכם החכמים האמיתיים אצל חכמי אשכנז, כן, שמענו על זה, כן. אז הם אמרו אצלכם החכמים האמיתיים שמענו על זה, כן. אז סיכמנו הם נמצאים באוסטרליה. אגב זה היה סיפור משנות הארבעים.

---

13 לא מצאתי מקור

14 תהלים צ"ז י"א

ואז.. אז אני, אני זוכר את זה ממש תלמידי חכמים שאחד מהם ממש אמר לי את זה, אני זוכר את המילים המדויקות, אמר לי אה אתה בעל שכל אתה לא מאמין בשטויות שיש בזוהר כן, ככה. אז אמרתי לו אני זוכר, תדע בארון קודש שלנו, זה אמת, יש ספר תורה ועל ידו ספר הזוהר. מה אתה אומר? כן, וזה היה ככה אצל הספרדים. אח"כ אותם ת"ח עכשיו כותבים ספרים על הזוהר, כן. זה בערך כמה שנים.

קהל: זה (?) הרבה שנים נעשה הבדל כזה בדרך מחשבה.

מניטו: לא לא הרבה. מכיוון שנתגלה להם שהם היו באופן, כן ולמה הזכרתי את זה.

קהל: ומה, הם עושים מחקרים, או ממש את הזוהר...

מניטו: לא לא. בספרים שלהם מצטטים את הזוהר כמקור קדוש. כמקור מובן מאליו. כמו שאומר הזוהר הקדוש וכן, כן. אבל אני זוכר אותם אנשים שאמרו לי את זה. אתה בעל שכל, אתה לא מאמין בשטויות האלה...

קהל: אמר לי רב תימני, זה לא במישור של רכילות, אבל זה שייך לעניין. רב תימני גמר את ההלל על נטורי קרתא על האשכנזים. הם באמת שומרים. הם אומרים, אנחנו עם הוותרנות שלנו, אז היה אפשר שבדור הזה כבר לא היינו פה, זה הם שומרים. זאת אומרת במישורים שונים.. העניין של הזולת..

מניטו: כן כן, נכון. הוא לא ידע שהחכמים האמיתיים היו מאוסטרליה. כן.

קהל: הערה לא ברורה... הוא אמר דיברתי עם הרבה רבנים גדולים ושמעתי דברי חוכמה... הוא לא התכוון לרבנים...

מניטו: הוא דיבר על היא...

קהל: ...יש רבנים שאומרים דברי חכמה...(רעשי רקע) ...יש בכל זאת דבר שלא הבנתי, שבהלכות תענית יש שבית המקדש נחרב בגלל אמונת חכמים שנאבדה, ועכשיו שאמרת אור זרוע לצדיק אז הוא הרי מדבר שם על מאורי האור ומאורי האש, שההבדל בין מצב של מאורי האור למאורי האש. אז אני חשבתי שצריך להבין את זה כך, שהאור הוא, קודם כל כי נר מצווה ותורה אור. שהנר צריך את הגשם את הגשמיות. זה גם כן במאורי האש, שהאש שלוקחים את הדברים... זאת אומרת, עכשיו אני רוצה שתסביר את זה.

מניטו: לא, זה שייך ל.. אני לא זוכר את הפרטים. זה שייך למחלוקת שיש בפרק תשיעי של מסכת ברכות על מאורי האור ומאורי האש. אבל ההבדל הוא, זהו ההבדל. אש הוא גשמי אבל אור זה לא.. וטוב ונחזור לשאלה הזאת ונתחיל במהר"ל זאת אומרת זה שייך לחוש של הנבואה. לכן יש איזה קשר בין הסגולה לראות, להבחין במאורעות של הגאולה ולהבין את המדרש. יש איזה קשר, כן. במצב של הנשמה כן.

גוג ומגוג ושבעים אומות.

טוב אז נחזור לטקסט שלנו. **שכל האומות יעלו עליו למלחמה על המשיח**, כן, **עד שינצח את המשיח הכול**. ולמדנו בשיעור הקודם שיש איזה רמז שלא מביא(?) את המהר"ל שגוג ומגוג

בגימטריה 70. זאת אומרת, מה שהוא רוצה להסביר זה שיש צורך, הכרח של מלחמה, של כל אומות העולם נגד המשיח. אבל איך זה יקרה כמו שראינו מקודם, זה אנחנו לא יודעים.

קהל: אבל זה קורה.

מניטו: זה קורה בן, בחוץ. זה קורה. אני זוכר לפני כמה שנים היו דווקא באו"ם, דווקא שבעים אומות שגזרו על ישראל שציונות זה גזענות. או משהו כזה. היו שבעים בדקתי ב.. זה רק סמלי אבל מכל מקום.

קהל: (לא ברור)

מניטו: נכון, נכון, נכון. זה אותו עניין. להבדיל בין הטמא לטהור אבל זה אותו עניין.

קהל: מה זה שייך ל(?) שלנו

מניטו: זה עניין של, כשהמשיח מתגלה, אז מתגלה, אז מתגלה גם כן השנאה וה... איך אומרים, השלילה, מה? בן הסירוב, בן של כל אומות העולם. וזה נרמז במלחמת גוג ומגוג. שגוג ומגוג בגימטריה שבעים בן, זה שבעים אומות העולם.

ואז יהיה אחד בעולם זה מלך המשיח. זאת אומרת כשהמלך המשיח ינצח על גוג ומגוג אז הוא יהיה אחד, זאת אומרת הממשלה תהיה לו ולא לשום אומה אחרת. **ועניין מלחמה זאת שיהיה מן גוג ומגוג, כי כאשר אין המשיח במדרגתו [ה]אחרונה כל עוד שהוא לא האחד היחיד, בן, שכל דבר בעולם בהתחלת מציאותו אינו במעלתו העליונה.** זאת אומרת, לפי מה שהבנתי מתוך המהר"ל פה, שהוא אומר, שכל תכלית של משיח בן יוסף זה ההתגלות של משיח בן דוד. מבינים את העניין. ומה שצריך לדייק, אם מלחמת גוג ומגוג היא נגד משיח בן יוסף, או נגד משיח בן דוד. מכל מקום מה שאומר זה ברור, המנצח זה יהיה משיח בן דוד.

קהל: בסוף התהליך.

מניטו: סוף התהליך. **ומפני כך אינו נמצא בלבד בעולם,** זאת אומרת המשיח בהתחלת תהליך שלו אינו נמצא בלבד, יחיד בעולם. **רק ימצא כח העכו"ם גם בן. שכל דבר שאינו הכל, רק חלק בלבד, ימצא אחד עמו.** צריך לומר אחר עמו, אבל זה מובן, בן.

הריגת משיח בן יוסף

ולכן בתחילת מלכות משיח, ועדיין אינו שלם לגמרי במלכותו, עדיין ימצאו גם בן העכו"ם אז. ולפיכך כאשר יהיה בתחילת מדרגת המשיח, יהיו העכו"ם אז נמצאים עם המלך המשיח, ויהיה להם כח גדול מאוד, כמו שיש למלך המשיח. והעכו"ם אז, מפני שהם מסוגלים אל הריבוי, כאשר הריבוי תמיד אצלם, לכך הם רוצים להתגבר על מלך המשיח שהוא היחיד.. ויהיה התנגדות גדול מאוד, ויהיה נהרג משיח בן יוסף.

טוב. ולכן התהליך הוא ככה, מלחמות מתחילות נגד משיח בן יוסף, עד שמשיח בן יוסף ייהרג, ואח"כ מתגלה משיח בן דוד שהוא ינצח על אומות העולם, זה ברור, אבל בכל זאת למדנו את זה, אולי לפני שנה או שנתיים, אני לא יודע. בכל זאת יש בנוסח של התפילה של הספרדים כוונה שמתפללים כדי שמשיח בן יוסף לא ייהרג.

קהל: אפשר לבטל? זה לא גזירה?

מניטו: זה לא גזרה. זאת אומרת זה אותו עניין שהתחלנו בו. גם העניין הזה של הכרח של הריגת משיח בן יוסף אפשר לדחות את זה, לבטל. כי נראה מיד, יש מחלוקת בגמרא. מי ייהרג? יש מי שאומר, יש דעה שאומרת שזה משיח בן יוסף ויש דעה שאומרת היצר הרע. ולכן אם אנחנו זוכים בהריגת היצה"ר אז משיח בן יוסף לא ייהרג. זה חידוש שלי, אבל אפשר לתקן את זה כך, כן. מבינים את העניין, אבל מכל מקום יש מאמר ארוך של הרב, הרב קוק ז"ל, שהסביר מהו הקשר בין משיח בן יוסף ויצר הרע, זה פלא. אבל נראה את זה מיד, נראה אחר כך.

אני רוצה לראות איזה ספר, אבל עם הכוונת אולי למטה, בבית הכנסת עם הסידורים. יש כמה סידורים של נוסח הספרדים, של נוסח ליוורנו, כן. תביא אחד. אני רוצה להראות לכם את העניין, פה, דיברנו על זה אולי פעם, כוונה שמשיח בן יוסף לא ייהרג.

אני רוצה להגדיר, מה זה משיח בן יוסף, משיח בן דוד, גבי הנושא הזה של אחרית הימים. לפי דעתי ולפי הסבר הרב, קודם כל, משיח בן יוסף זה הספציפיות הישראלית של מדינת ישראל, כמדינה בין שאר המדינות. זה כמין לאומניות מיוחדת של עמ"י. זה יוסף בגימטרייה ציון. זה הלאומניות הישראלית. הצד השווה לכל אדם. כי... (החלפת קלטת).

יש איזה הכרח שהצד הזה של האיחוד, רק רגע, של האיחוד, המואחד בזה עמ"י בתור אומה-יפסק. וזה מה שקשור ליצר הרע. אבל הספרדים התפללו כדי שגם זה לא יפסק, זאת אומרת שמשיח בן יוסף לא ייהרג. וזה טיפוסים מאד לפי ההסברים שלנו מכל הנושאים האלו מכיוון שמשיח בן יוסף צריך לצאת מתוך האשכנזים דווקא הספרדים היו צריכים להתפלל, אבל השורש יותר קדום, מכיוון שהספרדים הם היו הראשונים שקיבלו את משיח בן יוסף בימי עזרא, האשכנזים שללו אותו. זוכרים את זה. למדנו את זה כבר. לא?

אני חוזר על זה, קודם כל נתחיל בכוונה שלנו, הנוסח שלנו גבי משיח בן יוסף. זה בשמונה עשרה, זהו, שאנו אומרים תשכון בתוך ירושלים. הנוסח הוא שונה קצת מהאשכנזים, האשכנזים מתחילים ולירושלים עירך. אז פה, תשכון בתוך ירושלים עירך כאשר דיברת, וכסא דוד עבדך מהרה בתוכה תבין. וכסא דוד עבדך תבין. ולפני שאומרים ובנה אותה בניין עולם במהרה בימינו, יש כוונה שאומרת ככה: יכוון שלא ייהרג משיח בן יוסף על ידי ארמילאוס הרשע. אח"כ אני אסביר את זה, אני אסביר את זה אח"כ.

גלות הספרדים וגלות האשכנזים

אז אצל הספרדים יש כוונה כזו, אנחנו יודעים שלפי הגמרא לפי המדרש לפי הקבלה משיח בן יוסף עלול להיהרג. זאת אומרת הכוח של אומות העלם נגד עמ"י בייחודו יתגבר ואחרי כך מתגלה משיח בן דוד ומתגבר על אומות העולם, אבל העניין הוא... נחזור לשורשים של הזהות האשכנזית ושל הזהות הספרדית. מבחינה... טיפוסית, לפי הטיפוסים של הקבלה. למדנו את זה כבר. הזהות של האשכנזים היא יעקב אצל עשו. כי האשכנזי היה גלות ישראל באדום. והספרדי הוא יצחק נגד ישמעאל, כי הספרדים היו גלות ישראל אצל ערב, אצל ישמעאל. יש הרבה הרבה פיוטים בנוסח האשכנזי שהמושג הזה אדום וערב, כן. זה אותו גלות עם שתי מימדים. כן יש להם אותו שר (סב?), אותו... הלאה. ישראל בעולם הנצרות, זה יעקב אצל עשו, זה האשכנזים, וישראל בעולם

האסלאם, זה יצחק נגד ישמעאל, זה העולם הספרדי, זה ברור. אז משיח בן יוסף צריך לצאת מיעקב, ומשיח בן דוד מיצחק. למדנו את זה כבר? לא?

קהל: הזכרת את זה.

מניטו: טוב. זה ברור, משיח בן יוסף זה הכוח הלאומי, צריך לצאת מיעקב כי הפסוק¹⁵ אומר וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וַיְבִית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וַיְבִית עֶשָׂו (יהיה) לְקֵשׁ. אז הכוח הזה שנקרא משיח בן יוסף נקרא יעקב, יעקב זה העולם האשכנזי. כן, וכך היה בימנו אנו. זאת אומרת, הציונות המדינית והכוח הצבאי במלחמות ישראל זה משיח בן יוסף, יצא מהאשכנזים דווקא. כן. זה סימן שהציונות היא משיחיות אמיתית, מכיוון שכל עוד שהיו תנועות מיסטיות נאמר, משיחיות מבחינה מיסטית, זה היה נכשל, אבל בפעם הראשונה שהייתה תנועה פוליטית מדינית שיצאה מהאשכנזים זה הצליח. כן. זה ברור. טוב

קהל: עכשיו מעוררים את שניהם.

יצחק – משיח בן דוד, ויעקב – משיח בן יוסף

מניטו: לא אני לא אמרתי. עמ"י זה אלו ואלו, אבל הנטייה, הכיוון, זאת אומרת הכובד הסגולי, הסגולה היא יוסף. ויש הרבה רמזים במקורות, ובפרט בעל הטורים, הוא מביא אחד מהם בסוף פרשת חיי שרה, משיח בן דוד עתיד לצאת מיצחק, דווקא. יש פה חומש? אני אקרא את זה מיד.

קהל: הערה לא ברורה

מניטו: לא זה לא באותו מישור, כי אפשר לקשור, אבל הכוונה של בעל הטורים היא קצת אחרת. נראה את זה מיד הוא אומר ככה. הפסוק האחרון של פרשת חיי שרה היא ההסתלקות של ישמעאל מהעולם.¹⁶ וַיִּשְׁכְּנוּ מִחַוִּילָה עַד שׁוּר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ אֲשׁוּרָה עַל פְּנֵי כָל אֶרְצוֹת נֶפֶל. מיד אח"כ זה ואלו תולדות יצחק. אז בעל הטורים מסביר את זה ככה: וסמך ליה ואלה תולדות יצחק. לומר לך כשייפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק. זה צריך הרבה הסברים. מה שאני רוצה להסביר בקצרה זה שדוד הוא מידת המלכות שיוצאת ממידת הגבורה, אבל מידת הגבורה לחוד נותנת את עשו. מידת הגבורה אחרי עקידת יצחק, זאת אומרת אחרי המתקת הדינים נותנת מלכות של בית דוד. מבינים את ההבדל, מיצחק, ממידת הדין יוצאת או מלכות הרשעה, שהיא אדום. שהיא עשו. או דרך השתלשלות התולדות מלכות דקדושה, שהיא דינא רפה, למדנו את זה כבר בשיעור אחר אולי. גבי עשו אומר ויצא הראשון אדמוני, גבי דוד זה גם כן אדמוני. אבל אדמוני יפה עיניים, דינא רפה. זאת אומרת מלכות האמיתית, מלכות אמת. ולכן דוד המלך הוא שורש יצחק, בבחינה זאת. לפי הסבר זה פשוט מאוד. זאת אומרת הכוח המדיני יוצא מיעקב, שהוא הלאום, העם. והכוח הרוחני יצא מיצחק.

קהל: אבל יעקב היה יותר רוחני. הוא היה איש תם יושב אוהלים, יצחק היה יותר באמת מבחינה של...

15 עובדיה א' י"ח

16 בראשית כ"ה י"ח

מניטו: מכיוון שיצחק היו לו שתי הכוחות, קץ חי, היו לו שתי הכוחות. אז שורש ישראל זה יצחק. עשו זה מימד אחד, יעקב זה המימד השני. אז כשיעקב מתגבר על עשו, ומקבל את המימד השני מיצחק, אז הוא נקרא ישראל מבינים את זה? טוב אז זה מה שקרה. זאת אומרת שיעקב דרך משיח בן יוסף בא לעזרת יצחק, המלחמה שלו על הארץ, נגד ישמעאל. ויצחק בכוח הרוחני שלו בא לעזרת יעקב במלחמה שלו נגד אדום. זה מה שקרה בהיסטוריה. וסוף סוף נפגשנו פה, בתקופה של ה... בתקופה של אחרית הימים ולכן משיח בן יוסף יצא מיעקב ומשיח דוד יוצא מיצחק.

משיח בן דוד ספרדי

מה זאת אומרת הוא יהיה ספרדי? אני מסביר הרבה פעמים את העניין ככה. אנחנו פה בארץ לא ספרדים ולא אשכנזים. אנחנו ממוצא אשכנזי וממוצא ספרדי. זה שמות של הגלות, צריך לזכור את זה. זאת אומרת מלכות בית דוד תבוא בכוח הקבלה, שמפני שזה בא מיצחק שלא עזב את הארץ. וזה כל העניין.

התקבלות משיח בן יוסף אצל הספרדים והמקובלים

נחזור לעניין של משיח בן יוסף, הוא, איך אומרים, הספרדים מכירים את זה, מכיוון שכבר קרה בהיסטוריה בימי שיבת ציון בעזרא ונחמיה, היהודים שהיו בגלות, בגלות בבל ובכל הגליות שחזרו לבנות את הבית השני זה סימן שקיבלו את המושג של משיח בן יוסף. אלו נשאר מבוהלים לא קיבלו את זה. הם חיכו לאחרית הימים זאת אומרת למשיח בן דוד. ולכן אני מסביר ככה. למה אותה הכוונה התעוררה דווקא אצל הספרדים ולא אצל האשכנזים. זאת אומרת שבגלל המסורת של האשכנזים, זאת אומרת לא היו מקבלים את המושג הזה של משיח בן יוסף, עובדה שדחו את זה בימי עזרא, אני אח"כ יסביר למה. כן. אבל הספרדים הם היו רגילים לאותו מימד, מכיוון שהספרדים הם גלות ירושלים של הבית השני. זאת אומרת הספרדים הם צאצאי הציונים של ימי הבית השני. מבינים את העניין. זאת אומרת המסורת של משיח בן יוסף הייתה יותר קרובה ללב לספרדים, ולא דווקא לאשכנזים.

אני רוצה להסביר את זה ככה. מה קורה לאותם אשכנזים ששללו לגמרי את הציוניות. כולל אגודת ישראל אע"פ שהיא מתקרבת, זה ממש פלא מה שקורה איתם, כן. ממש פלא. ראיתי בטלוויזיה אמש, או לפני יומיים. חבר כנסת לורנץ, שאמר אנחנו נהיה בקואליציה אבל לא בממשלה, כי אע"פ שקיבלנו הרבה הישגים המשיח לא הגיע. זה אמר את זה בקצרה. הקריין סגר אותו מיד, הוא לא רצה לשמוע עוד. זוכרים את זה כן. ואני רציתי לשמוע מה הלאה. לא הבנתי האם ההישגים זה הישגים של מדינת ישראל או של אגודת ישראל בקואליציה. אז, והוא אמר את זה ככה, טוב, יש משהו. לאיזה משיח הוא מתכוון, ברור למשיח בן דוד, לא למשיח בן יוסף. הוא אשכנזי טיפוסי הוא לא מכיר בזה, הוא לא יודע מה זה. מכיוון שזה יותר מאלפיים שנה שהחלטה הייתה ככה. אנחנו יודעים שמלכות זה מלכות רשעה. אנחנו נתייאשו מזה, בתור יהודים, בתור עמ"י היה לנו בית ראשון וזה נפל משום שזה לא היה לפי התורה זה לא מלכות אבל אי אפשר אחרת, לא מצליחים. אז נחכה עד לאחרית הימים. אנחנו יודעים שגם הבית שלכם, הבית השני יחרב אז מחכים עד אחרי הימים.

כשהצינות התעוררה, אז התגובה של האשכנזים, של הרבנים האשכנזים שלא למדו קבלה, כן, הייתה אותה תגובה. על מה אתם מדברים. מדינה יהודית? זה תרתי דסתרי. לא רוצים. אנחנו נחכה עד המשיח. איזה משיח? משיח בן דוד. מבינים את ההסבר. ולכן, אהה, אני מנסה לתרגם את המושגים האלו בתוך העובדות ההיסטוריות, המציאותיות. ולכן הספרדים היו יותר קרובים לגורלו של משיח בן יוסף. ולכן זה לא פלא שאנחנו מוצאים אותה הכוונה דווקא באותו נוסח ולא אצל האשכנזים, כי לא מכירים בזה. אני חושב שזאת הייתה נקודת המשבר בין הרבנים של אשכנז ובין הצינות. המושג של מדנת היהודים היה טמא מעיקרו. תפסתם את העניין? זאת אומרת לא הבחינו בזה, שיוסף נולד. כשיוסף נולד אז אומר יעקב ללבן שלחני למקומי ולארצי. גזרת הגלות זה...

קהל: הספרדים.. קבלה...

מניטו: זאת אומרת היו מוכנים לקבל את זה.

קהל: כי למדו את הקבלה.

מניטו: ברור. ואני לא מכיר אף יוצא מן הכלל בעובדה הזו. כי אני למדתי את כל העניינים האלו בדור הקודם. ובדור הקודם לא היה אף תלמיד חכם ספרדי שלא קיבל את הצינות. אין יוצא מן הכלל. בכל הארצות של הנוסח הספרדי עצמו. חוץ מהבבלים והתימנים שהמשיכו באותו מסורת של האשכנזים. אבל הספרדים של צפון אפריקה, זאת אומרת של ספרד ושל צפון אפריקה, אלו שלמדו את המסורת של הבית שני, מיד קיבלו את הצינות בבית הכנסת. וגם אצל האשכנזים אין יוצא מן הכלל. כל אלו שהיו משתייכים לקבלה קיבלו את הצינות. אלו שלא היו שייכים לקבלה לא רצו לקבל.

קהל: זה מאוד מעניין מה שאתה אומר כי הרי אבי הוא מפולניה, הוא תמיד התפלל נוסח ספרד. והיה באמסטרדם איפה שגרנו, הם התפללו, היה קבוצה של אנשים שבא מפולניה והם התפללו בשטיבל. היה להם בית כנסת משלהם. ושהיה יום העצמאות הראשון, לא היה להם רב...

מניטו: מיד אחרי המלחמה.

קהל: מיד אחרי המלחמה, יום העצמאות הראשון, אז הוא קבע שאומרים הלל עם ברכה. וכל הקהילה יצאה נגדם. אז הוא אמר אבל הם התפללו בנוסח ספרד. ותמיד היו נוסח ספרד.

מניטו: כן, אני מבין.

קהל: אז זה מאד מעניין מה שאתה אומר, אז הם קיבלו באופן טבעי שצריך להגיד הלל בברכה.

מניטו: נכון, אבל העניין הזה של הקשר בין משיח בן יוסף. אע"פ שמשיח בן יוסף הוא אשכנזי, כן, אצל הספרדים. טוב זה ברור, עכשיו נחזור לאתה כוונה.

קהל: החסידים היו מתפללים בנוסח ספרד?

מניטו: כל החסידים הם נוסח ספרד.

קהל: ספרד, זה כן.

מניטו: ¹⁷ספרד, זה נוסח קרוב לנוסח של הספרדים.

קהל: ספרד זה מה שאני מתכוונת. לא ¹⁸ספרד, ¹⁹ספרד.

מניטו: ספרד, כן. זה הביטוי היידי, ביידיש של ספרדים, כן. זה לא אותו נוסח. למשל, הנוסח הספרדי האמיתי הוא נקרא כמנהג קהל קדוש ספרדים בלשון רבים. אבל נוסח ספרד זה הנוסח של החסידים. כל החסידים הם נוסח ספרד. והמתנגדים הם נוסח אשכנז, כן.

ארמילאוס, רומלוס ורומל

אז, המקור של אותה הכוונה היא במדרש, אני זוכר שלמדנו את זה פעם. אולי שכחתם. הארמילאוס הזה הוא שר צבא אדום, כן. זאת אומרת, אדום רוצה להרוג את משיח בן יוסף. וארמילאוס זה השם של המדרש במקום רומולוס, שהוא המייסד של רומי. אז מה שמאפיין מאד העניין הזה, עכשיו תזכרו מה שאמרתי פעם כבר. אני זוכר את זה מכיוון שהייתי בצבא הצרפתי במלחמת העולם השנייה והיה איזה מפגש בין חלק מהצבא הצרפתי עם הבריגדה ה... איך אומרים, של פלשתינה של היהודים, כן, שמה על יד טריפולי. לא רחוק. ואז הבנתי מה קורה פה, כי הכוח הצבאי של מדינת ישראל לא רק הכוח המדיני. הכוח של מלחמות ישראל סוף סוף יצרנו אותה בריגדה, כן. ובאותו זמן היה צבא של איטלקים וגרמנים בצפון אפריקה, שהיו מנסים להיכנס ביישוב בארץ ישראל. והיו ארבע חמש פעמים הלך וחזור, לא הצליחו להיכנס ביישוב, כן ואם היו מתכנסים ביישוב היו הורגים משיח בן יוסף, כן, זה ברור מאד. ומי היה בראש של הצבא שלהם? אחד ששמו רומל. וזה אותו שם של ארמילאוס.

קהל: (הערה לא ברורה)

מניטו: זהו. אז יש מקור... ואיך, הוא היה גרמני. איך גרמני השם שלו הוא אל רומי, רומל. (רעשי קע). ולכן יש מקום לומר שהכוונה של הספרדים הצליחה. מכיוון שארמילאוס לא הצליח להרוג משיח בן יוסף פשוטו כמשמעו.

קהל: הפיקוד הבריטי כבר ברח...²⁰

מניטו: נכון.

מניטו: נכון, אני זוכר את התקופה, איך פחדנו. זה היה, אני זוכר את השמות. מסטטרוק(?), ואח"כ אלכסנדריה, וחזרו, וחזרו, וחזרו, עד שסוף סוף נפלו. וזה ממש פלא, מה שקרה באותו...

קהל: בצבא הבריטי

---

17 האות ר' בשווא.

18 האות ר' בפתח

19 האות ר' בשווא.

20 1:07. לא ברור

מניטו: כן כן, באותה תקופה. אז אפשר לומר שאנחנו היינו בדור הזה שמשיח בן יוסף לא נהרג. אז אני חוזר להסבר הזה של הרב. שהוא אומר שזה קשור לייחוד הספציפי של הישראליות במדרגה של משיח בן יוסף. ולכן מתפללים שזה לא יעבור, שגם זה לא יעבור, טוב. נמשיך אולי קצת. אני יכול לקבל..?

קהל: איך קשור יצר הרע ליוסף?

מניטו: אהה כן כן כן. מה? אהה. תביא את המפתחות שלי אני יראה לך. רק שנייה. אבל זה בהמשך. נראה את זה מייד בהמשך.

ההספד בירושלים

אז הסוגיה שמתחילה פה נמצאת במסכת סוכה. אני רק צריך את ה... (צרפתי) אה בסדר. יש מאמר ארוך מאוד. אני חושב שהוציאו אותו במחברת מיוחדת, של הרב זצ"ל שנקרא ההספד הגדול²¹. הוא כתב את זה כהספד להרצל, הוא מסביר את כל הסוגיה הזו. זה ממש פרק ארוך מאוד, חשוב מאוד. כדאי לקרוא את זה. זה נקרא ההספד הגדול. אתם יכולות למצוא את זה. היה לי את זה פעם מסרתי את זה.. לא זוכר.. עם כל הספרים שלי... לספרייה העולמית... אבל אהה. זה ממש טקסט בסיסי. אז זה על פסוקים של זכריה י"ב.

קהל: מה זה בילקוט שמעוני?

מניטו: מה? לא, במסכת סוכה. דף נ"ב. מסכת סוכה.

קהל: זכריה י"ב?

מניטו: זכריה י"ב כן. צריך לקרוא כל הפרק. אבל הפסוקים שלנו ככה. ביום ההוא. נתחיל בפסוק ח'. "ביום ההוא יגן ה' בעד יושב ירושלים והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד ובית דוד כאלוהים כמלאך ה' לפניהם" ממש זה עניין של התגלות מלך המשיח בירושלים. "והיה ביום ההוא אבקש להשמיד את כל הגויים הבאים על ירושלים" זה רמז למלחמת גוג ומגוג. "ושפכתי על בית דוד ועל יושב ירושלים רוח חן ותחנננים והביטו אלי את אשר דקרו וספדו עליו כמספד על היחיד והמר עליו כהמר על הבכור" זה רמז להריגת משיח בן יוסף. כן. מספד על היחיד. ביום ההוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדד רמון בבקעת מגדון. וספדה הארץ משפחות משפחות לבד משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד משפחת בית נתן לבד ונשיהם לבד. משפחת בית לוי... "וכן הלאה. מספד גדול, שזה רמז למספדו של משיח בן יוסף. אז אני אקרא כמה שורות שמביא המהר"ל מהגמרא ונמשיך קצת. כן, יש לכם קצת זמן? טוב.

"וספדה לו כל הארץ משפחות לבד", אז הגמרא שואלת, בהמשך. לא היו מספיק דפים? יש עוד שמה. האי הספידה צריך לתקן פה א' במקום ה', אבל זה לא משנה מאי עבידתיה, מהו העניין של ההספד הזה, שאומר הנביא. פליגא בה רבי דוסא ורבנן; חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג. וחד אמר על יצר הרע שנהרג. כן. אז בשלמא למאן דאמר על משיח בן יוסף שנהרג, שנאמר "והביטו אליו את אשר דקרו וספדו עליו כמספד על היחיד והמר עליו כהמר על בנו הבכור".

אלא למאן דאמר על יצר הרע שנהרג, הספידה בעי למעבד? שמחה בעי למעבד! כן מה אתה אומר הספד. שמחה. כן. מבינים את השאלה כן.

הספד ליצר הרע

כדדריש רבי יהודא בר אילעי, לעתיד לבוא מביא הקדוש ברוך הוא ליצר הרע, ושחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים; צדיקים נראה להם כהר גבוה, רשעים נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין, והללו בוכין; צדיקים בוכים, האיך יכולנו לכבוש את ההר הזה. רשעים בוכים, האיך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה. כן. ואני הסברתי את זה פעם ככה. שיש דבר גדול לעשות. יותר מגדול, איך אומרים את זה, דבר ש... משימה בלתי אפשרית. לכבוש את היצר הרע, למשל. לפני המשימה רואים את זה כהר גדול. אחר כך רואים את זה אבל זה כחוט השערה. זה מלכתחילה ובדיעבד.

ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמהם, שנאמר (ר' זכריה ח, ו) "כי יפלא בעיני שארית העם הזה אף בעיני יפלא". זאת אומרת, זה יהיה ממש דבר אהה. אז הוא מביא את המאמר הזה, כדי להסביר למה המאמר הראשון מדבר על הריגת יצר הרע. אז הוא אומר, אנחנו יודעים ממקום אחר, שיבוא יום באחרית הימים ויצר הרע יפסק. אז המחלוקת הייתה ההספד הזה על מה? על הריגת משיח בן יוסף, או על הריגת יצר הרע. אמר רבי אסי, יצר הרע בתחלה דומה כחוט של עכביש, ולבסוף דומה כעבותות העגלה, שנאמר (ישעיה ה, יח) "הוי מושכי העון בחבלי שוא וכעבות העגלה חטאה", עד כאן.

משיח בן דוד - ראש, ומשיח בן יוסף - לב

ופירוש זה, כי אומה ישראלית הם דומים לאדם (אחד), (אשר) שיש בו שנים עשר אברים, והם מנויים וידועים, והם כנגד י"ב מזלות, וכנגד י"ב חדשי השנה. ויש באדם שני אברים, והם מלכים על כל האברים, יש באדם שני איברים מיוחדים, שהם מלכים על השאר והם הראש והלב. כי מלכות יהודה נגד הראש, וכדכתיב (שופטים א, ב) "יהודה יעלה בראש". ויוסף תמיד הוא באמצע, כנגד הלב. שכן הוא באמצע, ולכן כוחו של יוסף הוא כוח הלב, שבו הוא שוכן יצר הרע גם כן. אז אפשר להבין את זה ככה. הייחוד של מלכות בן יוסף שלא מקבלת את המרות של מלכות בית דוד, זה יצר הרע של האומה הישראלית. יוסף לחוד. כן. אני לא יודע אם הסברתי מספיק. זאת אומרת, הייחוד של מדינת ישראל, נאמר, ככל האומות. זה מלכות בן יוסף. כן. מבינים את זה. למשל. אחרי שלמה המלך הייתה מלכות יהודה שהיא מלכות בית דוד לחוד, ומלכות יוסף שהיא הייתה מלכות ישראל. הייחוד הזה.

[שכן] תמצא בנשיאים, נשיא אפרים באמצע, דומה ללב שהוא באמצע האדם. בשורת(?) נשיאים כל פעם נשיא אפרים הוא באמצע השבטים. וידוע כי הנשמה הנבדלת היא במות, והנשמה היא אלוקית יותר מן הלב. וכן הוא מלכות יהודה, כאשר המלכות הוא כראוי, אז מקבלים כבוד ה', ואין כאן רק מלכות בית דוד. ולפיכך ראוי כי יהיה מלך אחד לכל י"ב שבטים, שהם י"ב אברי האדם. כדי שמשח בן דוד יתגלה צריך שמשח בן יוסף יקבל אותו. יש לנו מאמרים אחרים. יש מאמר שאומר, יתכן שזה בילקוט שמעוני, אני לא זוכר את המקור אבל זה

במדרש²². שאומר ככה: לעתיד לבא אני אטייל בין משיח בן דוד ובין משיח בן יוסף. אבל משיח בן דוד נקרא בן ישי. אז משיח בן יוסף שואל מי בראש? בן ישי בראש. אז בן יוסף לא מסכים. בן. אבל צריך בן ישי בראש. זאת אומרת תחרות של שתי הממלכות האלו. ופה המהר"ל מסביר, שהריגת משיח בן יוסף קשורה למלחמת גוג ומגוג, אבל היא צריכה כדי שמשיח בו דוד יתגלה. מבינים את ה..

אבל כאשר אינם זוכים, אינם מקבלים לגמרי כבוד השם, ואין להם מעלה זאת כאשר ראוי, ואז נחלק המלכות. נחלק זה אה (מילה בצרפתית?) ורוב האברים נמשכים אל הלב, שהוא עיקר, ומעוט אל הראש, כאשר הוא בחסרון. לכך לא היה ליהודא רק שבט יהודא ובנימין, שהם האברים הקרובים ביותר לקבל כבוד השם, כאשר המקדש בחלקם. אבל שאר האברים, שהם השבטים, לא היו נמשכים אחריהם, כאשר לא היו ישראל במדריגה העליונה לקבל זה.

מזה תבין למה לא נמשחו בשמן המשחה רק מלכי דוד (הוריות יא ב). וזה מפני כי שמן המשחה ראוי למשוח הראש (ש"א י, א), והם מלכות בית דוד אשר מתיחס להם הראש, ולכך הם בלבד נמשחים. ומזה הטעם ראוי לישראל שיהיה להם משיח בן יוסף גם כן. שכיון שראוי שבט אפרים למלוכה, מצד שהשבט הזה דומה ללב, לכך יהיה להם בסוף המושל הזה, שהוא משיח בן יוסף. ומכל מקום גוברים עליו האומות, זאת אומרת כוח של האומות הוא מתגבר, כל כוח נאמר מדינת ישראל בבחינת משיח בן יוסף דווקא. כי ממשלה ומעלה זאת יש לו הפסק ובטול. ולפיכך גוג ומגוג, שהוא מתנגד לישראל כמו שהתבאר, יהיה גובר על משיח בן יוסף, ויהיה נהרג ומסתלק מעלה זאת מן ישראל. אבל כמו שאמרנו גם זה לא בטוח. זה תלוי לפי הזכות. ויתכן מאד שניצלנו מזה. כן. מבינים את ה...

נצחיות משיח בן דוד

ובפרק החליל (סוכה נב א), תנו רבנן, משיח [בן דוד] שעתיד להגלות במהרה בימינו, אומר לו הקדוש ברוך הוא שאל ממני מה אתה מבקש ואני נותן לך, שנאמר (תהלים ב, ז) "אספרה אל חוק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך". כיון שרואה למשיח בן יוסף זאת אומרת כיוון שמשח בן דוד רואה למשיח בן יוסף שנהרג, אמר לפניו, ריבוננו של עולם, איני מבקש אלא חיים. אמר לו הקדוש ברוך הוא, עד שלא עמדת כבר התנבא עליך דוד אביך, שנאמר (תהלים כא, ה) "חיים שאל נתתי לו", עד כאן. וביאור עניין זה כמו שאמרנו למעלה, כי מעלת משיח בן יוסף יש לו הפסק, שיהיו גוברים עליו העכו"ם אז, ויש הפסק למעלתו. אבל משיח שאל שלא יהיה הפסק למדריגתו, ולא יהיו גוברים עליו העכו"ם אז. וזהו החיים אשר שאל, דהיינו כי אל כוח מציאתו לא יהיה לו לא יהיה לה הפסק. לא כמו שהיה משיח בן יוסף, שהיה לכוח שלו הפסק, אבל לכוח מעלת משיח בן דוד לא יהיה לו הפסק. ואז יהיו גויים נחלתו ואחזתו אפסי ארץ, כי אפשר לקרוא את זה פשוטו כמשמעו, אפסי ארץ, מלשון אפס, כן. כי יתגבר משיח בן דוד על העכו"ם אז, ויסלק כח האומות, ועימם מסתלק היצר הרע.

היצר הרע

והנה הצדיק אשר הוא טוב הגמור, נדמה לו היצר הרע כמו הר שהוא גדול. כי הצדיק הוא הטוב הגמור, והיצר הרע הוא הרע הגמור, לכן היצר הרע של הצדיק הגמור הוא גדול מאד. ולפי גודל הריחוק אשר ביניהם נדמה לצדיק היצר הרע כמו הר גדול. ואילו הרשע הוא רע, והוא דומה ליצר הרע. ולכך אין הרשע נדמה לו היצר הרע רק כמו חוט השערה. ואלו הדברים עוד עמוקים יותר. ולפיכך אלו בוכים ואלו בוכים, על הצרה שהגיע להם מן היצר הרע. כי כן דרך שהאדם בוכה על הצרה שהגיעה אליו כבר. ואלו בוכים על הצרה שיגיע (שהיה) להם עדיין. והתבאר לך מזה כי מלחמה זאת של גוג ומגוג להסיר חסרון עולם הזה, ולכך יוסר אז היצר הרע. ואין כאן מקום להאריך. טוב.

קהל: עמלק יתגבר על יוסף?

מניטו: מה?

קהל: עמלק יהרוג את יוסף?

מניטו: כן לפי דעתי, אבל אין לי, אי אפשר לבסס את זה, רק הרגשה. כן.

התגלות המשיחים בימינו

אנחנו במעבר בין שתי תקופות האלו. ואני חושב שיש הרבה הרבה דברים קשורים לעניין. מלחמת יוה"כ הייתה נקודת המעבר. מאז מלחמת יוה"כ, אנחנו כבר מתחילים בתקופה אחרת לגמרי, בעניין אחר לגמרי. ולכן מה שקורה עכשיו, שממש זה פלא, זה, יתכן שזה מעשה ההשגחה. כל הדתיים האלו, שהם קשורים לעניין של הקואליציה, כל זה ממש, מתחיל להיות ממש חידוש גמור. איך זה קרה? מכיוון שהעולם נחלק לשניים. זאת אומרת לא ידענו איך ממשלת ישראל תתחיל להתעניין בענייני התורה. לא ידענו את זה. (רעשים ברקע) וזה קרה ככה.

קהל: ...כדי לעשות צחוק, לחזור בתשובה... אריק שרון, אריק שרון..

מניטו: מתעניין בזה.

קהל: לא הוא עשה את זה.

מניטו: נכון נכון.

קהל: ...אריק שרון עושה עניינים עם אגודת ישראל.

מניטו: כן זה ממש, וזה הכישלון של המפד"ל. דווקא עם מי מדברים על זה? עם הרב ש"ך, אצלו בבית. ואיך זה קורה שהעם מתחלק לשנים, זה ממש פלא. אתם זוכרות פעם שדיברנו על זה, כי בעל כורחנו כמעט קיבלנו את המדינה, בעל כורחנו קיבלנו את הארץ, בעל כורחנו קבל את התורה. איך? לא יודעים. איך זה יצא ככה. יתכן מאד שזה התחלה של תהליך. יש נגד רק שלנו תלוי.

קהל: אני חושבת, מה שאתה מעלה שמצד אחד....

מניטו: כן כן, שובי שובי השולמית.

קהל: אבל אני חושבת שיש בזה נקודה טובה, כיוון שאם עד עכשיו החילונים חשבו, אתם שומרים על הדת, אנחנו בכלל לא צריכים לשמור על רוח העם. עכשיו הם אומרים לא, אנחנו שומרים רק לנו, החילונים מתחילים לחשוב, מה אנחנו נעשה עם הרוח שלנו. זאת אומרת שזה ממש דבר חיובי, זה יכול להיות דבר חיובי מאוד. כי ככה, אולי כי ככה... העסק שלנו, בכלל נסגרו בתוך עצמם...

מניטו: נראה, נראה, אבל בכל זאת זה מעניין מאוד, למה זה היה שפירא גדול וגם כן עכשיו לאגודת ישראל יש להם גם שפירא גדול.

קהל: ...שפירא?

מניטו: לא הראש שלהם, הסיעה זה שפירא, כן. ומשה שפירא זה היה המנכ"ל. משה אברהם שפירא משהו כזה. לא הם היו, הם היו (לא ברור) לא הם היו של תלמידי חכמים אותה משפחה.

קהל: לא הבנתי את ההספד... צריך לשלם לך את הדפים? שאלתי מי ישלם.

מניטו: לא, לא משנה.

למה צריך להספיד את יצר הרע?

קהל: יש שאומרים שזה בגלל מות משיח בן יוסף ויש שאומרים שזה מות יצר הרע. אם יצר הרע מת למה צריך להספיד אותו בכלל? אני לא מבינה למה המחשבה הזו בכלל.

מניטו: זה, מכיוון שיצר הרע נפסק בעולם החיות של העולם הזה נפסקת אע"פ שזה היה ארעי החיות של העולם הזה מכל מקום יש חיסרון.

קהל: זה סוף העולם הזה?

מניטו: כן, זאת אומרת זה סוף העולם הזה. אז, ויש רמז לפסוק של קהלת עד שיגיעו ימים אשר תאמר אין לי חפץ בהם, אין לנו חפץ בהם. והמדרש אומר, ימים שאין לנו חפץ בהם – זה ימות המשיח מכיוון שיצר הרע לא יפעל פה. יש למהר"ל עוד פרק על זה, בנצח ישראל. יצר הרע זה שורש החיות, זה הרצון לקבל. טוב שזה יפסק אבל מכל מקום חבל על ה... חבל על מה ש... זה התפקיד שעשה בעולם

קהל: ...הוא שמח שנפטר מהיצר הרע.

מניטו: כן, זהו, זה הספד מכיוון שיצא שכרו בהספדו.

היחסים בין שני המשיחים

קהל: איך יכול להיות שמישיח בן יוסף לא רוצה שמישיח בן דוד יהיה בראש, ולעומתו משיח בן דוד מתפלל שלא ייהרג?

מניטו: נכון. זה מה שקרה לנו. משיח בן יוסף, מהתחלת ימי בן גוריון, לא רצה שמשיח בן דוד יבוא. מה שמסמל את אותה תקופה של מלחמת יוה"כ שהייתה פטירתו של בן גוריון גם כן. זאת אומרת משהו נגמר באותו זמן. וגן נפילתו של דיון. אריק חרבי זה אריק שרון, כן. יש רמז בשירת הים. אריק חרבי זה אריק שרון. זאת אומרת זה שר הצבא ישראל. הוא יהיה, איך אומרים את זה בממשלה, שר הביטחון

קהל: זה לא מה ש... , בהתחלת קום המדינה, שמשיח בן יוסף בוכה כאילו שמשיח בן דוד בראש.

מניטו: לא אני לא חושב. זה יותר העניין ש.. טוב זה, יש איזה קשר, אבל..

קהל: ...עם הנצח?

מניו: לא. אני חושב זה מדינה חילונית, מדינה לפי החוק אוהל שיכן באדם (?), כן. או מדינה לפי התורה זה ההבדל כן. אז ברור שיש איזה קשר אבל מכל מקום זה משיח בן יוסף שהוא האשכנזי, הדתי האשכנזי. בא נגיד את זה ככה, שצריך למסור את זה למשיח בן דוד. איך זה יהיה הלאה לא יודעים, אבל מכל מקום פה דרכי ההשגחה זה משהו נפלא. איך התקדמות אגודת ישראל דווקא, על גוף המפד"ל, כן, זה משהו, כן.

קהל: הערה לא ברורה

מניטו: יתכן שיהיו צרות אם ככה.

קהל: שמה?

מניטו: הצרות תבואנה לנו, של המקרא.

קהל: הערה לא ברורה.

מניטו: אבל היא אומרת, פרס זה קטן אבל ממש..

קהל: שריד, שריד.

מניטו: שריד אבל, הוא צעיר. אבל פרס, איך קוראים לו, שכחתי. שמעון פרס הוא ילד קטן נגד...

קהל: מי זה...

מניטו: מי אמר לנו?

קהל: לא, סגנית שר החינוך.

מניטו: אני חושב..

קהל: הערה לא ברורה.

מניטו: אני חושב שהיא באיזה תנועה של חזרה למקורות. שמרתי את השם פעם. יש לה חוג על המהר"ל בתל אביב. אני חושב, משהו כזה. לפני כמה שנים שמעתי משהו כזה. טוב נראה. (החלפת קלטת)

זיכרון מקור העוצמה המדינית

אולי נתחיל בפסוק י"א²³. בפסוק י"א. **"השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצווך היום"**. זאת אומרת יש איה צד של צורך של זיכרון, ואח"כ נסביר את זה, שהוא לפי הפסוק כתנאי ראשון לשמירת המצוות. והפסוק מתחיל בלשון שלילי, פן תשכח את ה' אלוהיך, וזה קשור למה שאנחנו קוראים בנבואה זכרו תורת משה עבדי. זה מה שצריך להסביר, קודם כל המושג של זכר הוא קשור לתורה. אני לא זוכר אם למדנו את זה כבר. הנושא הזה. זה אחד מהמקורות שכל פעם שהתורה באה להזהיר אותנו בקשר למצוות אז יש מושג של לא תשכח, תזכור, זכר. והפסוק הבסיסי זה בסוף מלאכי, הנביא מלאכי²⁴, "זכרו תורת משה עבדי". נעבור נושא. מבינים את השאלה. כן. יש איזה קשר בין המושג של הזיכרון למושג של תורה. מה השאלה? אולי נקרא כמה פסוקים כדי להבין את העניין.

"השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך לבלתי שמור". פן תשכח לבלתי שמור. אם אני שוכח, זה הכוונה בשביל לא לשמור. מהו הפשט? ה"לבלתי הזה" הוא לא כל כך ברור. פן תשכח את ה' אלהיך, זאת אומרת שלא תשמור מצוותיו, זה הכוונה. אם תשכח, אז אתה מגיע למצב של בלתי שמור. **"פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת"**. איזה רע יש פה? יהיה בזה? כן. תאכל ושבעת. יש פסוק מפורש ואכלת ושבעת. **"פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת"** למה לא?

"ובקרן וצאנך ירבינו וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה. ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים. המוליכך במדבר הגדל והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים המוציא לך מים מצור החלמיש. המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבתך למען ענתך ולמען נסותך להיטבך באחריתך. ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה"

טוב הפשט הרגיל של הפסוק הזה ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה הפשט הוא לאסור את זה. אל תאמר כך. אם אתה אומר כך זה סימן ששכחת את ה' אלוהיך וכן הלאה. אבל נראה שיש גם כן משמעות חיובית ל.. טוב. ואמרת בלבבך כחי. אם אנחנו ניקח את הפסוק בפני עצמו, זה מצווה לומר כך. מבינים את זה. **"ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה"**. אבל בתנאי, **"וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנתון לך כח לעשות חיל"**, זאת אומרת אם אתה זוכר שהחיל שלך בא, הכוח שלך בא מהקב"ה מכיוון שהפסוק הקודם אומר את זה בפירוש, כן, אז אתה לא רק רשאי לומר את זה, אלא חובה לומר את זה. כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה מכיוון שה' אלוהיך נתן לך כוח לעשות חיל. כן. תפסתם את ההבדל. מי שאומר כחי ועוצם ידי ושכח

מהקב"ה זה חטא. ברור אבל מי שלא שוכח את זה. אז הוא צריך לומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. כוחי זה לא סתם. זה כוח שנתן לי הקב"ה. הבנתם את ה..

קהל: זה, לא צריך להגיד כוחו²⁵?

מניטו: לא, מכיוון שהוא, הוא החליט ככה, לתת לי את החיל הזה. אז זה שלי. זה שלי. דהיינו של הקב"ה אבל זה שלי. אני צריך לעשות את החיל הזה אבל לא לשכוח שהחיל הזה, שהוא שלי בא לי מהקב"ה. תפסתם את ה...? לא, לא כל כך. כי צורת הפסוק היא ברורה מאוד "וזכרת את ה' אלוהיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל". מי עושה חיל? ישראל. אז למפרע אני מבין שבא החיוב לומר כוחי ועוצם ידי אם אני לא זוכר שזה בא מהקב"ה. אם אני שוכח את זה, אז ברור שזה חטא. אבל זה משני לגמרי. כן. כי מכל מקום אם אני יודע את זה, מאמין בזה, מסכים בזה או לא, החיל שעושה ישראל בא מהקב"ה. כן. אפילו למי שאומר אני מכוח עצמי עושה את זה, הוא שוכח מהקב"ה...

(נגמרה הקלטת)

שוכתב ע"י מלאכי לוי

מהר"ל נצח ישראל פרק ל"ז

בזמן המלך המשיח שיגלה במהרה בימינו, קודם מלכותו יהיה מלחמות גוג ומגוג, שכל האומות יעלו עליו למלחמה, עד שינצח המשיח את הכל, ואז יהיה מלך אחד בעולם, הוא המלך המשיח. וענין מלחמה זאת שיהיה מן גוג ומגוג, כי כאשר אין המשיח במדריגתו [ה]אחרונה, שכל דבר בעולם בתחלת מציאותו אינו במעלתו העליונה. ומפני כך אינו נמצא בלבד בעולם, רק ימצא כח האומות גם כן. שכל דבר שאינו הכל, רק חלק בלבד, ימצא אחד עמו. ולכך בתחלה מלכות משיח, ועדיין אינו שלם לגמרי במלכותו, עדיין ימצאו גם כן האומות. ולפיכך כאשר יהיה בתחלת מדריגת

המשיח, יהיו האומות נמצאים עם המלך המשיח, ויהיה להם כח גדול מאוד, כמו שיש למלך המשיח. והאומות, מפני שהם מסוגלים אל הרבוי, כאשר הרבוי תמיד אצלם, לכך הם רוצים להתגבר על מלך המשיח. ויהיה התנגדות גדול מאוד, ויהיה נהרג משיח בן יוסף.

ובפרק בתרא דסוכה (נב א), "וספדה לו כל הארץ משפחות לבד" (ר' זכריה יב, יב), האי הספידה מאי עבידתיה, פליגא בה רבי דוסא ורבנן; חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג. וחד אמר על יצר הרע שנהרג. בשלמא למאן דאמר על משיח בן יוסף שנהרג, שנאמר (ר' שם שם י) "והביטו אליו את אשר דקרו וספדו עליו כמספד על היחיד והמר עליו כהמר על בנו הבכור". אלא למאן דאמר על יצר הרע שנהרג, הספידה בעי למעבד, שמחה בעי למעבד. כדדריש רבי יהודא בר אילעי, לעתיד לבוא מביא הקדוש ברוך הוא ליצר הרע, ושחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים; צדיקים נראה להם כהר גבוה, רשעים נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין, והללו בוכין; צדיקים בוכים, האיך יכולנו לכבוש את ההר הזה. רשעים בוכים, האיך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה. ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמהם, שנאמר (ר' זכריה ח, ו) "כי יפלא בעיני שארית העם הזה אף בעיני יפלא". אמר רבי אסי, יצר הרע בתחלה דומה כחוט של עכביש, ולבסוף דומה כעבותות העגלה, שנאמר (ישעיה ה, יח) "הוי מושכי העון בחבלי שוא וכעבות העגלה חטאה", עד כאן.

ופירוש זה, כי אומה ישראלית הם דומים לאדם אחד, שיש בו שנים עשר אברים, והם מנויים וידועים, והם כנגד י"ב מזלות, וכנגד י"ב חדשי השנה. ויש באדם שני אברים, והם מלכים על כל האברים, והם הראש והלב. כי מלכות יהודה נגד הראש, וכדכתיב (ר' שופטים א, ב) "יהודה יעלה בראש". ויוסף תמיד הוא באמצע, כנגד הלב. [שכן] תמצא בנשיאים, נשיא אפרים באמצע, דומה ללב שהוא באמצע האדם. וידוע כי הנשמה הנבדלת היא במות, והנשמה היא אלקית יותר מן הלב. וכן הוא מלכות יהודה, כאשר המלכות הוא כראוי, אז מקבלים כבוד ה', ואין כאן רק מלכות בית דוד. ולפיכך ראוי כי יהיה מלך אחד לכל י"ב שבטים, שהם י"ב אברי האדם. אבל כאשר אינם זוכים, אינם מקבלים לגמרי כבוד השם, ואין להם מעלה זאת כאשר ראוי, ואז נחלק המלכות. ורוב האברים נמשכים אל הלב, שהוא עיקר, ומעוט אל הראש, כאשר הוא בחסרון. לכך לא היה ליהודא רק שבט יהודא ובנימין, שהם האברים הקרובים ביותר לקבל כבוד השם, כאשר המקדש בחלקם. אבל שאר האברים, שהם השבטים, לא היו נמשכים אחריהם, כאשר לא היו ישראל במדריגה הזאת העליונה לקבל זה.

מזה תבין למה לא נמשחו בשמן המשחה רק מלכי דוד (הוריות יא ב). וזה מפני כי שמן המשחה ראוי למשוח הראש (ש"א י, א), והם מלכות בית דוד אשר מתיחס להם הראש, ולכך הם בלבד נמשחים. ומזה הטעם ראוי לישראל שיהיה להם משיח בן יוסף גם כן. שכיון שראוי שבט אפרים למלוכה, מצד שהשבט הזה דומה ללב, לכך יהיה להם בסוף המושל הזה, שהוא משיח בן יוסף. ומכל מקום גוברים עליו האומות, כי ממשלה ומעלה זאת יש לו הפסק ובטול. ולפיכך גוג ומגוג, שהוא מתנגד לישראל כמו שהתבאר, יהיה גובר על משיח בן יוסף, ויהיה נהרג ומסתלק מעלה זאת מן ישראל.

ובפרק החליל (סוכה נב א), תנו רבנן, משיח [בן דוד] שעתיד להגלות במהרה בימינו, אומר לו הקדוש ברוך הוא שאל ממני מה אתה מבקש ואני נותן לך, שנאמר (תהלים ב, ז) "אספרה אל חוק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך". כיון שרואה למשיח בן יוסף שנהרג, אמר לפניו, רבוננו של עולם, איני מבקש אלא חיים. אמר לו הקדוש ברוך הוא, עד שלא עמדת כבר התנבא עליך דוד אביך, שנאמר (ר' תהלים כא, ה) "חיים שאל נתתי לו וכו'", עד כאן. וביאור עניין זה כמו שאמרנו למעלה, כי מעלת משיח בן יוסף יש לו הפסק, שיהיו גוברים עליו האומות, ויש הפסק למעלתו. אבל משיח שאל שלא יהיה הפסק למדריגתו, ולא יהיו גוברים עליו האומות. וזהו החיים אשר שאל, דהיינו כי אל כח מציאתו לא יהיה לו הפסק. לא כמו שהיה משיח בן יוסף, שהיה לכח שלו הפסק, אבל לכח מעלת משיח בן דוד לא יהיה לו הפסק. ואז יהיו גוים נחלתו ואחזתו אפסי ארץ, כי יתגבר משיח בן דוד על האומות, ויסלק כח האומות, ועמהם מסתלק היצר הרע.

והנה הצדיק אשר הוא טוב הגמור, נדמה לו היצר הרע כמו הר שהוא גדול. כי הצדיק הוא הטוב הגמור, והיצר הרע הוא הרע הגמור, ולפי גודל הריחוק אשר ביניהם נדמה לצדיק היצר הרע כמו הר גדול. ואילו הרשע הוא רע, והוא דומה ליצר הרע. ולכך אין הרשע נדמה לו היצר הרע רק כמו חוט השערה. ואלו הדברים עוד עמוקים יותר. ולפיכך אלו בוכים ואלו בוכים; [אלו בוכים] על הצרה שהגיע להם מן היצר הרע. כי כן דרך שהאדם בוכה על הצרה שהגיעה אליו כבר. ואלו בוכים על הצרה שגיעה להם עדיין. והתבאר לך מזה כי מלחמה זאת של גוג ומגוג להסיר חסרון עולם הזה, ולכך יוסר אז היצר הרע. ואין כאן מקום להאריך: